

ABSTRAK

Kajian ini bertujuan untuk membincangkan metode *targhib* dan *tarhib* menurut al-Qur'an dan mengkaji pelaksanaannya dalam kalangan Guru Pendidikan Islam. Kajian ini telah dijalankan di dua puluh buah sekolah menengah kebangsaan yang terdapat di Shah Alam. Seramai 139 orang guru Pendidikan Islam yang terlibat dalam kajian ini. Kajian ini dijalankan dalam bentuk tinjauan dengan menggunakan metode kuantitatif dan kualitatif. Alat ukuran yang digunakan ialah soal selidik, temubual dan pemerhatian. Alat ukuran tersebut digunakan untuk mengenalpasti latar belakang responden dan mengkaji pengaplikasian metode *targhib* dan *tarhib* dalam kalangan guru Pendidikan Islam serta persepsi responden tentang kesan metode *targhib* dan *tarhib* terhadap pengajaran dan pembelajaran. Data-data dianalisis melalui Program Sistem Statistik Pukal Sains Sosial (Statistical Package For The Sosial Sciences / SPSS) yang menggunakan statistik diskriptif seperti peratusan dan min. Dapatan kajian menunjukkan bahawa pengaplikasian metode *targhib* lebih mendominasi berbanding metode *tarhib* dalam pengajaran dan pembelajaran Pendidikan Islam . Skor min yang tinggi berdasarkan persepsi responden terhadap kesan metode *targhib* dan *tarhib* dalam tiga aspek kesan pengajaran dan pembelajaran iaitu dalam pembinaan iman, pembentukan saksiah diri dan pembelajaran kondusif. Dapatan kajian temubual dan pemerhatian juga menyokong semua keputusan kuantitatif di atas. Oleh itu, semua hasil kajian ini perlu diambil berat oleh pihak yang berkaitan agar pembelajaran dan pembelajaran Pendidikan Islam dapat berjalan dengan lebih sistematik, lebih menarik minat pelajar dan ibu bapa serta dapat melahirkan insan kamil yang selari dengan Falsafah Pendidikan Negara.

ABSTRACT

This purpose of this research is to discuss *targhib* and *tarhib* method in the Holy Al-Qur'an and its implementation among Islamic Education teachers. This study has been conducted in twenty secondary schools at Shah Alam. There were 139 Islamic Education teachers involved in this research. This is a survey study using quantitative and qualitative methods. Measurement instruments used were questionnaires, interviews and observations. Questionnaire was used to identify and study the respondents' background, application *targhib* and *tarhib* method among teachers of Islamic education and their perception on the impact *targhib* and *tarhib* method of teaching and learning. All data was analyzed by using the Analysis Programme of Statistical Package for The Sosial Sciences (SPSS) and used descriptive statistic such as percentage and min. The results showed that the application of the *targhib* method more dominating than *tarhib* method in teaching and learning Islamic education. And higher min scores based on respondents' perceptions of the impact *targhib* and *tarhib* method in three aspects of teaching and learning in construction of faith, moral self formation and conducive learning. The findings from the interviews and observations also support all of the quantitative result. Therefore, the result of the research should be considered by all of the parties involved to ensure that teaching and learning Islamic education could be conducted systematically, more attractive to students and parents, in order to produce an ideal individual in accordance to the National Education Philosophy.

PENGHARGAAN

Segala puji dan syukur dira'fa'kan ke hadrat Allah SWT kerana dengan *tawfiq* dan *'inayah*-Nya disertasi ini dapat disiapkan. Selawat dan salam buat Junjungan Besar Nabi Muhammad SAW, keluarga, para sahabat dan semua yang mengikuti jalan kebenaran yang dibawa oleh Baginda sehingga *Yawm al-Din*.

Pada kesempatan ini, pengkaji ingin merakamkan ucapan terima kasih dan penghargaan yang tidak terhingga kepada Prof. Madya Dr. Mustafa Abdullah yang tidak jemu-jemu memberikan bimbingan, tunjuk ajar, nasihat, teguran dan dorongan sepanjang penyediaan disertasi ini. Ucapan terima kasih juga kepada Dr. Faisal Ahmad Shah (Ketua Jabatan Al-Quran dan Al-Hadith), pensyarah-pensyarah dan kakitangan Jabatan Al-Qur'an dan Al-Hadith secara khususnya serta semua pensyarah dan kakitangan Fakulti Akademi Pengajian Islam amnya. Tidak lupa juga kepada kakitangan Pejabat Urus Setia, Program Pengajian Siswazah, Fakulti Akademi Pengajian Islam, terima kasih atas bantuan, panduan dan tunjuk ajar kalian.

Ucapan penghargaan ini juga pengkaji rakamkan kepada pihak Bahagian Pendidikan Islam (BPI) Kementerian Pelajaran Malaysia, Sektor Pendidikan Islam (SPI) Jabatan Pelajaran Negeri Selangor, Unit Pendidikan Islam Pejabat Pelajaran Daerah Petaling Perdana, seluruh pihak pentadbir dan Guru-guru Pendidikan Islam (GPI) sekolah-sekolah menengah kebangsaan di Shah Alam atas kerjasama dan bantuan yang diberikan kepada pengkaji. Di kesempatan ini juga, pengkaji ini memohon maaf jika terdapat dapatan, ulasan dan sebagainya yang menyentuh mana-mana pihak.

Ucapan terima kasih yang tidak terhingga juga ingin pengkaji rakamkan buat suami tersayang Mohd Asri bin Ali, ayahbonda Haji Md Saaban bin Kamsan dan Hajjah Misirah binti Kadi, bonda mertua Hajjah Som binti Bakar serta yang telah banyak memberi bantuan, dorongan, memberi semangat serta sentiasa mendoakan kejayaan pengkaji. Penghargaan juga buat anakanda-anakanda tersayang yang menjadi sumber inspirasi umi iaitu Nurul Najah, Muhammad Nazhim dan Muhammad Nabil.

Akhir sekali, terima kasih buat rakan-rakan yang banyak memberi bantuan, galakan dan berkongsi maklumat. Juga kepada semua pihak yang terlibat sama ada secara langsung atau tidak langsung dalam usaha menyiapkan disertasi ini. Sekalung budi setulus hati, hanya itu yang dapat diberi. Semoga Allah SWT merahmati, memberkati dan memberikan ganjaran yang setimpal kepada kalian semua. *Jazakumullahu khayran kathiran.*

Siti Aziah binti Md Saaban
No. 18, Jalan Bukit Rimau 4,
Taman Bukit Kemuning, Seksyen 32,
40460 Shah Alam.

7 April 2014

ISI KANDUNGAN

	Halaman
ABSTRAK	iii
ABSTRACT	iv
PENGHARGAAN	v
ISI KANDUNGAN	vi
SENARAI JADUAL	xi
SENARAI ILUSTRASI	xiii
SENARAI KEPENDEKAN	xiv
PANDUAN TRANSLITERASI	xvii
BAB PENDAHULUAN	
1.1 Pengenalan	1
1.2 Latar Belakang Masalah Kajian	3
1.3 Permasalahan Kajian	5
1.4 Objektif Kajian	5
1.5 Kepentingan Kajian	6
1.6 Batasan Kajian	7
1.7 Huraian Istilah	7
1.8 Ulasan Kepustakaan	10
1.9 Metodologi Kajian	
1.9.1 Rekabentuk kajian	15
1.9.2 Persampelan	16
1.9.3 Instrumen kajian	16
1.9.4 Kaedah analisis data	17
1.10 Penutup	17

BAB I	KONSEP <i>TARGHĪB</i> DAN <i>TARHĪB</i> MENURUT AL-QUR’ĀN	
1.0	Pendahuluan	19
1.1	Konsep <i>Targhib</i> dan <i>Tarhib</i>	
1.1.1	Definisi <i>al-targhib</i>	20
1.1.2	Definisi <i>al-Tarhib</i>	22
1.1.3	Persamaan dan perbezaan <i>targhib</i> dan <i>tarhib</i>	24
1.2	Bentuk <i>targhib</i> dan <i>tarhib</i> dan contohnya yang terdapat dalam al-Qur’ān	
1.2.1	Bentuk <i>targhib</i> yang menggesa dan mendorong ketaatan kepada Allah	26
1.2.2	Bentuk <i>targhib</i> yang mendorong pembinaan saksiah diri yang mulia	28
1.2.3	Bentuk <i>tarhib</i> terhadap perbuatan syirik dan ketidaktaatan kepada Allah	30
1.2.4	Bentuk <i>tarhib</i> terhadap perbuatan melakukan kemungkaran dalam masyarakat	33
1.3	Hikmah <i>targhib</i> dan <i>tarhib</i> kepada manusia	37
1.4	Istilah – istilah lain yang seerti dengan <i>targhib</i> dan <i>tarhib</i>	38
1.5	Kesimpulan	43
BAB II	METODE <i>TARGHĪB</i> DAN <i>TARHĪB</i> DALAM PENDIDIKAN	
2.0	Pendahuluan	45
2.1	Pendidikan menurut al-Qur’ān	46
2.2	Metode <i>targhib</i> dan <i>tarhib</i> dalam pendidikan menurut tokoh pendidikan Islam	50
2.3	Teori-teori pembelajaran Barat dan tokoh-tokohnya berkaitan ganjaran dan hukuman	55
2.4	Perbandingan metode <i>targhib</i> dan <i>tarhib</i> dengan ganjaran dan hukuman menurut Barat	58
2.5	Aplikasi Metode <i>targhib</i> dan <i>tarhib</i> dalam Pendidikan Islam	61
2.6	Kesimpulan	68

BAB III METODOLOGI KAJIAN

3.0	Pendahuluan	71
3.1	Metode Pengumpulan Maklumat	71
	3.1.1 Dokumentasi Melalui Kajian Perpustakaan (<i>Literature Review</i>)	72
3.2	Metode Kajian Lapangan	72
	3.2.1 Pemilihan Responden	72
	a. Latarbelakang Guru-guru Pendidikan Islam	73
	b. Latarbelakang Sekolah-sekolah Menengah Kebangsaan di Shah Alam	74
	3.2.2 Soal selidik yang dijalankan	75
	a. Faktor Demografik	76
	b. Amalan guru terhadap aplikasi <i>targhib</i> dan <i>tarhib</i> dalam pengajaran dan pembelajaran Pendidikan Islam	77
	c. Kesan pengaplikasian metode <i>targhib</i> dan <i>tarhib</i> pada Pengajaran dan Pembelajaran Pendidikan Islam	78
	d. Soalan Terbuka (<i>Open-Ended Questions</i>)	80
	3.2.3 Pemerhatian	81
	3.2.4 Temubual	83
3.3	Metode Analisis Data	83
	3.3.1 Metode Komparatif	84
	3.3.2 Metode Induktif	84
3.4	Metode Pengukuran, Skala Pengukuran dan Aplikasi Perisian SPSS	85
	3.4.1 Pembolehubah dan Pemilihan Jenis Pembolehubah	85
	3.4.2 Skala Pengukuran	86
	3.4.3 Analisa Secara Statiskal melalui aplikasi perisian SPSS	88
3.5	Kesahan Dan Kebolehpercayaan Kajian	89
	3.5.1 Kajian Rintis	90
3.6	Prosedur Pengumpulan Dan Analisa Data	91
3.7	Kesimpulan	93

BAB IV DAPATAN KAJIAN

4.0	Pendahuluan	94
4.1	Faktor Demografi	95
	4.1.1 Latar Belakang Diri Responden	95
	4.1.2 Latar Belakang Pengajian Responden	98
	4.1.3 Kefahaman Terhadap <i>Targhib</i> dan <i>Tarhib</i>	101
4.2	Analisis Data	103
	4.2.1 Amalan guru mengaplikasikan <i>targhib</i> dan <i>tarhib</i> dalam P&P Pendidikan Islam	104
	4.2.2 Kesan Metode <i>Targhib</i> dan <i>Tarhib</i> dalam Pengajaran Dan Pembelajaran Kepada Pelajar Mengikut Persepsi GPI	110
	4.2.3 Keberkesanan Amalan Pengaplikasian <i>Targhib</i> dan <i>Tarhib</i> Dari Segi Pengalaman Responden	115

4.3	Dapatan Pandangan dan Pendapat GPI terhadap pelaksanaan Pendidikan Islam	119
-----	--	-----

4.4	Kesimpulan	122
-----	------------	-----

BAB V RUMUSAN, IMPLIKASI DAN CADANGAN

5.0	Pendahuluan	123
-----	-------------	-----

5.2	Metode <i>targhib</i> dan <i>tarhib</i> menurut al-Qur'an dan pengaplikasiannya dalam pendidikan	124
-----	--	-----

5.3	Perbincangan Hasil Dapatan Kajian	
-----	-----------------------------------	--

5.3.1	Kefahaman metode <i>targhib</i> dan <i>tarhib</i> dikalangan Guru Pendidikan Islam yang bertugas di SMK sekitar Shah Alam	128
-------	---	-----

5.3.2	Dapatan Deskriptif	128
-------	--------------------	-----

a.	Aplikasi Metode <i>Targhib</i> dan <i>Tarhib</i> Dalam Pengajaran dan Pembelajaran	129
----	--	-----

b.	Kesan Pengaplikasian Metode <i>Targhib</i> dan <i>Tarhib</i> Terhadap Pengajaran Dan Pembelajaran	131
----	---	-----

5.3.3	Masalah Guru Pendidikan Islam Dalam Meningkatkan Kualiti Pengajaran Dan Pembelajaran	134
-------	--	-----

5.4	Implikasi Dapatan Kajian	136
-----	--------------------------	-----

5.5	Cadangan Untuk Kajian Akan Datang	139
5.6	Kesimpulan	141
	BIBLIOGRAFI	142
	LAMPIRAN	
A	Surat Kebenaran Menjalankan Kajian dari EPRD	151
B	Surat Kebenaran Menjalankan Kajian dari JPNS	152
C	Surat Akuan Calon Ijazah Tinggi dari Jabatan Al-Qur'an dan Al-Hadith , APIUM.	153
D	Borang Soal Selidik	154
E	Min keseluruhan Amalan guru mengaplikasikan <i>Targhib</i> dan <i>Tarhib</i> dalam P&P Pendidikan Islam	161
F	Senarai Semak pemerhatian terhadap 10 buah SMK di Shah Alam	162
G	Pemerhatian di dalam Bilik Darjah (GPI 1)	163
H	Pemerhatian di dalam Bilik Darjah (GPI 2)	164

SENARAI JADUAL

No. Jadual		Halaman
2.1	Jenis-jenis Ganjaran dan Hukuman di SHG	64
3.1	Jadual Indeks Kebolehpercayaan Soalselidik	91
4.1	Faktor Demografik di kalangan GPI	96
4.2	Hubungan lama berkhidmat sebagai guru dengan pernah mengajar	98
4.3	Pengkhususan Ijazah Pertama dalam bidang lain-lain	100
4.4	Kefahaman maksud <i>Targhib</i> dan <i>Tarhib</i>	102
4.5	Hubungkait kefahaman <i>targhib</i> dan <i>tarhib</i> dan amalan pengajaran	102
4.6	Interpretasi Skor Min (Gaya Skala <i>Likert 5</i>)	104
4.7	Taburan peratusan dan min aplikasi <i>targhib</i> dan <i>tarhib</i> pada permulaan pengajaran	105
4.8	Taburan peratusan dan min aplikasi <i>targhib</i> untuk pembentukan saksiah diri	106
4.9	Taburan peratusan dan min aplikasi <i>tarhib</i> untuk pembentukan saksiah diri	106
4.10	Taburan peratusan dan min aplikasi <i>targhib</i> dan <i>tarhib</i> untuk penerangan matapelajaran	107
4.11	Taburan peratusan dan min aplikasi <i>targhib</i> dan <i>tarhib</i> pada penutup pengajaran	108
4.12	Taburan peratusan dan min aplikasi <i>targhib</i> dan <i>tarhib</i> pada bahan bantu mengajar	109
4.13	Analisis bilangan amaran sebelum diambil tindakan	110
4.14	Interpretasi Skor Min (Gaya Skala <i>Likert 5</i>)	110
4.15	Taburan peratusan dan min kesan metode <i>targhib</i> dan <i>tarhib</i> dalam pembinaan iman	111

4.16	Taburan peratusan dan min kesan metode <i>targhib</i> dan <i>tarhib</i> dalam pembentukan sifat diri	112
4.17	Taburan peratusan dan min metode <i>targhib</i> dan <i>tarhib</i> sebagai penggerak perubahan sifat Negatif kepada Positif	113
4.18	Taburan peratusan dan min metode <i>targhib</i> dan <i>tarhib</i> dalam pembinaan pembelajaran kondusif dari aspek sifat pelajar	114
4.19	Taburan peratusan dan min persepsi GPI terhadap pernyataan kesan <i>targhib</i> dan <i>tarhib</i> dari sudut negatif dan positif	114
4.20	Min Keseluruhan bagi Tiga aspek kesan metode <i>targhib</i> dan <i>tarhib</i>	115
4.21	Taburan bilangan dan peratusan metode <i>targhib</i> galakan tilawah al-Qur'an dengan ganjaran pahala.	116
4.22	Taburan bilangan dan peratusan metode <i>targhib</i> hubungan akrab bersama murid	117
4.23	Taburan bilangan dan peratusan aplikasi metode <i>tarhib</i> azab Neraka oleh GPI dan keberkesanannya di kalangan murid.	118
4.24	Taburan bilangan dan peratusan aplikasi metode <i>tarhib</i> dengan pemberitahuan tingkah laku murid kepada ibubapa	119
4.25	Taburan peratusan dan min persepsi GPI terhadap kesan pelaksanaan Pendidikan Islam pada murid	120

SENARAI ILUSTRASI

No. Rajah		Halaman
2.1	Bentuk <i>Targhib</i> dalam pendidikan	65
2.2	Bentuk <i>tarhib</i> dalam pendidikan	67
4.1	Jawatan dipegang dan tahun berkhidmat	97
4.2	Hubungan pengkhususan ijazah pertama dan tempat kelulusan ijazah pertama	99
4.3	Penggunaan Bahasa Arab	101
4.4	Cara mengetahui metode <i>targhib</i> dan <i>tarhib</i>	103
5.1	Model <i>Targhib</i> Dan <i>Tarhib</i> Dalam Pengajaran Dan Pembelajaran	138

SENARAI KEPENDEKAN

AS	<i>‘Alayh al-salam</i>
bhd.	berhad
bil.	bilangan
BPI	Bahagian Pendidikan Islam
Dr.	Doktor Falsafah
Ed.	Edisi
Et al.	Dan pengarang-pengarang lain
EPRD	Bahagian Perancangan dan Penyelidikan Dasar Pendidikan
GPI	Guru Pendidikan Islam
H	Hijrah
h.	halaman
IPT	Institut Pengajian Tinggi
IPTA	Institut Pengajian Tinggi Awam
JAIS	Jabatan Agama Islam Selangor
JAKIM	Jabatan Kemajuan Islam Malaysia
JAPIM	Jabatan Pendidikan Islam dan Moral
Jil.	Jilid
JPN	Jabatan Pelajaran Negeri
JPNS	Jabatan Pelajaran Negeri Selangor
j.QAF	Program Jawi, Quran, Bahasa Arab dan Fardhu A ^c in
Juz.	Juzuk
KBSM	Ko-Kurikulum Bersepadu Sekolah Menengah
KBSR	Ko-Kurikulum Bersepadu Sekolah Rendah
KPM	Kementerian Pelajaran Malaysia

M	Masihi
MBSA	Majlis Bandaraya Shah Alam
PI	Pendidikan Islam
PMR	Penilaian Menengah Rendah
PPD	Pejabat Pelajaran Daerah
PSP	Program Sistem Penalti
PSRA	Penilaian Sekolah Rendah Agama
Pngr	Penyelenggara
Pnys	Penyusun
Pnyt	Penyunting
Prof.	Profesor
RA	<i>Radiyallahu ^canhu</i>
SAW	<i>Sallallah ^cAlayhi Wa sallam</i>
SHG	Sekolah Henry Gurney
SMK	Sekolah Menengah Kebangsaan
SMKA	Sekolah Menengah Kebangsaan Agama
SPI	Sektor Pendidikan Islam
SPSS	<i>Statistical Package For Social Science</i>
SWT	<i>Subhanahu wa ta^cala</i>
sdn.	sendirian
sig.	signifikan
SPM	Sijil Pelajaran Malaysia
t.pt.	tiada penerbit
t.th.	tiada tarikh
t.tp.	tiada tempat
Terj.	Terjemahan

APIUM	Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya
UKM	Universiti Kebangsaan Malaysia
UM	Universiti Malaya
UPSR	Ujian Penilaian Sekolah Rendah
UTM	Universiti Teknologi Malaysia

PANDUAN TRANSLITERASI

<u>Huruf Arab</u>	<u>Huruf Latin</u>	<u>Contoh Asal</u>	Contoh Transliterasi
ء	,	سَأْلٌ	sa'ala
ب	B	بَدْلٌ	Badala
ت	T	تَمْرٌ	Tamr
ث	Th	ثُورَةٌ	Thawrah
ج	J	جَمَالٌ	Jamal
ح	H	حَدِيثٌ	Hadith
خ	Kh	خَالِدٌ	Khalid
د	D	دِيوَانٌ	Diwan
ذ	Dh	مَذْهَبٌ	Madhhab
ر	R	رَحْمَنٌ	Rahman
ز	Z	زَمْزَامٌ	Zamzam
س	S	سَرَابٌ	Sarab
ش	Sh	شَمْسٌ	Shams
ص	S	صَبْرٌ	Sabr
ض	D	ضَمِيرٌ	Damir
ط	T	ظَاهِرٌ	Tahir
ظ	Z	ظَهَرٌ	Zuhr
ع	c	عَبْدٌ	'abd
غ	Gh	غَيْبٌ	Ghaib
ف	F	فَقْهٌ	Fiqh
ق	Q	قَاضِيٌّ	Qadi
ك	K	كَأسٌ	ka's
ل	L	لَبَنٌ	Laban
م	M	مَزْمَارٌ	Mizmar
ن	N	نَوْمٌ	Nawm

ه	H	هبط	Habata
و	W	وصل	Wasl
ي	Y	يسار	Yasar

Vokal Pendek

<u>Huruf Arab</u>	<u>Huruf Latin</u>	<u>Contoh Asal</u>	<u>Contoh transliterasi</u>
'	A	فَعَلَ	Fa'ala
—	I	حَسِبَ	Hasiba
—	U	كُتِبَ	Kutiba

Vokal Panjang

<u>Huruf Arab</u>	<u>Huruf Latin</u>	<u>Contoh Asal</u>	<u>Contoh transliterasi</u>
ا ، ي	A	كاتب ، قضى	katib, qada
ي	I	كريم	Karim
و	U	حروف	Huruf

Diftong

<u>Huruf Arab</u>	<u>Huruf Latin</u>	<u>Contoh Asal</u>	<u>Contoh transliterasi</u>
ؤ	Aw	قول	Qawl
يـ	Ay	سيف	Sayf
يـ	I	رجعي	raj'i
وـ	U	عدو	'adu

Pengecualian

1. Huruf Arab ئ (hamzah) pada awal perkataan ditransliterasikan kepada ‘a’ bukan kepada ’. Contoh: أَكْبَرْ , transliterasi: *akbar* bukan *'akbar*.
2. Huruf Arab ة (ta’ marbutah) pada perkataan tanpa ال (al) yang bersambung dengan perkataan lain ditransliterasikan kepada ‘t’. Contohnya: وزارة التعليم , transliterasi: *wizarat al-ta‘lim*, bukannya *wizarah al-ta‘lim*. Tetapi seandainya terdapat pada perkataan yang ada ال (al) atau pada perkataan tunggal atau pada perkataan terakhir, *ta’ marbutah* ditransliterasikan kepada h.

<u>Contoh</u>	<u>Transliterasi</u>
المكتبة الأهلية	al-Maktabah al-Ahliyyah
قلعة	qal ^c ah
دار و هبة	Dar Wahbah